

SZERKESZTI: JÁSZAI SAMU

I.

JÁSZAI:

AZ AGITÁCIÓ

(BIZALMIFÉRFIAKNAK AJÁNLVÁ)

BUDAPEST, 1923

KIADJA A NÉPSZAVA-KÖNYVKERESKEDÉS
VII, ERZSÉBET-KÖRÚT 3¾

ELŐSZÓ.

Régen érzett hiányt kívánok pótolni, midőn elvtársaim támogatásával a „Szakszervezeti Mozgalom” című füzet szerkesztését vállalom. Már nagyon régen hallatszik az a panasz, hogy a műhelyi és gyári bizalmiférfiak nehéz és felelősségteljes föladataik teljesítésére vonatkozóan nincsenek kellően fölvilágosítva. Ezt a hajt orvosolni szeretném.

A Népszava-könyvkereskedés lehetővé teszi, hogy időnként a szakszervezeti mozgalom minden kérdésével foglalkozó füzetek jelenjenek meg tapasztalt szakszervezeti vezetők tollából.

Ezzel a füzettel, amely az agitáció fontos kérdésével foglalkozik, kezdem a szakszervezeti füzetek sorozatát. Utána következnek: Szakszervezeti demokrácia., Szakszervezeti fegyelem, A gazdasági vívmányok fejlődése, A szakszervezetek szociálpolitikai törekvései, A szakszervezeti nemzetköziség, Milyen legyen a szakszervezeti vezetés?, A bizalmiférfi föladata, A munkaidő kérdése, A munkások irodalmi nevelése, stb.

A munkásokon és főleg a bizalmiférfiakon múlik, hogy ez a vállalkozás sikerüljön.

Jászai Samu.

Az agitáció fogalma.

Polgári körökben és lexikonokban az agitációt izgatásnak nevezik. Ez az általános értelmezés azonban hamis. Agitálhat valaki bármilyen célért, de éppenséggel nem szükséges, hogy bárkit is izgasson. Az agitátor a legtöbb esetben nem izgató. Bizonyos körülmények közt a legjámborabb ember lehet, aid az uralkodó rendszer támogatására akar híveket szerezni, vagy egyéb maradi célokért küzd. Ezt magyarázni sem szükséges. Csak rá kell mutatnunk a papok működésére, akik az agitációt a hatalom támogatásával végzik.

A modern értelemben vett agitáció azt a tevékenységet jelenti, amelynek főadata az egyeseket vagy tömegeket bizonyos célnak megnyerni. Az agitátor tehát elsősorban *rábeszélő* és nem okvetlenül gyűlési szónok. Az egyesek megnyerésére nem annyira az *ékesszólásra* van szükség, mint inkább *rábeszélőképességre*.

Az agitáció oly régi, mint maga az emberiség. A történelem minden időszakában találkozunk agitátorokkal. A különböző társadalmi és állami alakulások a fejlődött gazdasági viszonyoknak köszönik létezésüket. De az egyesek voltak azok, akik: fölismerték a viszonyokat és ezek megváltoztatása érdekében küzdöttek és igyekeztek nagyobb tömegeket megnyerni.

Az agitáció, különösen a haladás előmozdítását

célzó agitáció, mindig nagy ellenállásra talált a régi berendezések, az uralkodó társadalmi osztályok híveinél. A történelem nem ismer olyan kultúrmozgalmat, reformtörekvést; amelynek apostolait vagy agitátorait nem üldözték volna. De viszont ugyancsak a történelem igazolja, hogy hiába voltak üldözések, hiába szenvedtek ezrével mártírhalt, ha valamely eszmének reális alapja volt, ha a gazdasági viszonyok adtak életet az eszmének, akkor azt elfojtani nem lehetett. Elmúlhattak évtizedek és évszázadok, amíg bizonyos célért való agitációknak nagyobb eredményei mutatkoztak. Végeredményben azonban a hirdetett eszme, föltéve, hogy reális társadalmi szükségesség volt, mégis csak győzelemre jutott.

Emlékezzünk az őskeresztényekre, vagy a reformáció apostolaira. Hitük és meggyőződésük nem található volt talajra, hogyha az agitáció minden eszközét nem alkalmazták volna. Ebből a szempontból nézve, meg lehet állapítani, hogy az agitáció nélkülözhetetlen eszköze a haladásnak és a népek boldogulásának.

A szakszervezeti agitáció.

A polgári jogok és szabadságok térhódítása utáni időszakban, midőn a kapitalizmus is erősen érezteti mára hatását, kezdetét veszi a szakszervezeti agitáció. Itt is a viszonyok kényszere folytán támad a szakszervezeti eszme. Ennek nélkülözhetetlen eszköze volt az agitáció. De a szakszervezeti agitáció éppúgy, mint a korábbi nagy eszmékért való propaganda, nem kerüli el a sorsát. Üldözik, akárcsak az ókorban a kereszténységet, vagy a kö-

zépkorban a reformációt. Aki bizonyos haladó irányban merte meggyőződését követni, aki társait rábeszélte, hogy vele tartsanak, vagy tömörüljenek bizonyos cél érdekében, az nagy áldozatokat hozott. A szakszervezeti mozgatom számtalan névtelen hősnek köszöni létezését. Természetesen a gazdasági viszonyok is fejlesztették ezt a mozgalmat. A nyomorúság volt mindig a legjobb agitátor. De a fölvilágosító munkát mégis emberek, még pedig nagyon sokan, végezték. És nagyon sokan szenvedtek, éheztek és börtönt ültek, míg megmozdíthatták a tömeget és szervezték a munkásságot.

Minden ország szakszervezeti mozgalma majdnem egyforma akadályokba ütközött. Eleinte bűnnek tekintették a szervezkedést. A hatóságok a munkáltatók pártját fogták. Kormányrendeletekkel, sőt törvényhozásilag tiltották, hogy a munkások önszegélyezés céljából vagy helyzetük javítása érdekében, szervezkedjenek. E tilalom ellenére ezrével találkoztak munkások, akik, ha másként nem lehetett, titokban végezték a reájuk nézve veszélyes agitációt. Minél kezdetlegesebb állapotban volt az ipar, annál nehezebb munkát adott a munkások szervezése.?

A tizennyolcadik század elején minden országban, még Angliát sem. kivéve, egyáltalán tilos volt, hogy a munkások helyzetük javítása érdekében szervezkedjenek. A kézműipari termelés mellett nem is volt még égető szükség a szakszervezetekre. A céhrendszer alatt sokat szenvedtek ugyan a munkások, de remélhették, hogy valamikor önálló mesterek lesznek. A mesterlegény szomorú helyzetét eltűrte, mert ezt csak átmenetinek tekintette, bár

számos esteliben megtörtént, hogy a céhbeli segítők vezetői is agitáltak és belmozgalmakat is indítottak.

Általánosságban azonban a tulajdonképeni szakszervezeti agitáció a nagyipari fejlődéssel vette kezdetét, vagyis akkor, midőn a munkásokra nézve az önállósítás reménye is megszűnt. Nem a véletlennek, hanem tisztán az ipari és géptechnika, valamint a gazdasági viszonyok fejlődésének tulajdonítható, hogy az egyes országokban, mint például Angliában, a szakszervezeti mozgalom évtizedekkel előbb létesült, mint a gazdaságilag visszamaradt országokban.

A szakszervezeti mozgalom a nagyiparnak a velejárója. A németországi szakszervezeti mozgalom is csak a nagyipar fejlődésével vette kezdetét. És ugyanazt a jelenséget látjuk az összes országokban. Az egyes országok szakszervezeteinek történetírói egyértelműen megállapítják, hogy a mozgalmak kezdete mindenütt egyforma akadályokba ütközött. Nem az agitátorok üldözése volt az első akadály, hanem a tömegek közömbössége. Már Lassalle panasolta, hogy rendkívüli nehéz a munkást öntudatra ébreszteni.: Nehéz volt a munkással a saját helyzetét megismertetni. A géptechnika fejlődésének kezdetén csak kevesen voltak azok, akik a gazdasági helyzetet fölismerték. A munkások, ha nyomorogtak is, mindig remélték helyzetük javulását. Másrészt a gépek alkalmazása csak fokozta a munkanélküliséget és a munkások függőségét. A tömegek féltek, hogy ha mozogni mernek, akkor még azt a sovány falatot is elvesztik, amit nehéz munkájukért kapnak. Ilyen körülmények közt önfeláldozó munka volt az, amit a szakszervezeti agitá-

torok végeztek. Minden egyes szervezet százával sorolhat föl olyan tagokat, akik buzgó és önfeláldozó agitációjuk miatt áldozatul estek. Számosan vannak, akiket többszörösen megrendszabályoztak és akiket fekete listára téve, hazájukból kiűldöztek.

Az agitáció a műhelyben.

A legfontosabb és legszükségesebb szakszervezeti munka, volt és marad, az az agitáció, amelyet a felvilágosultabb munkások a műhelyekben végeztek és most is végeznek. Ez az úgynevezett apró munka. Éneikül azonban nem alakulhattak volna és nem fejlődhetnének a szakszervezetek. A munka mellett vagy a munkaközi. szünetek alatt legjobban lehet a munkással vagy a munkásnővel beszélni. Akik ezt az alkalmat okosan ki tudják használni, nagy szolgálatot tesznek a munkásságnak és a szakszervezeti mozgalomnak. A jó műhelyi agitátor többnyire jó szakképzett munkás is, akli, a többiek szívesen meghallgatnak és leggyakrabban láza Imi férfiúnak is választanak. Szakképzettsége folytán szabadon is mozoghat, illetve hangosabban beszélhet, és használhatósága folytán nincs kitéve a gyakori rendszabályozásnak. Mindamellett, a jó műhelyi agitátor vagy bizalmiférfiú óvatosan, minden föltűn és nélkül végzi fölvilágosító munkáját. Tudatában van annak, hogy amíg a műhelymunkások nagyobb része nincsen szervezve, nem lehet vívmányokat elérni. Ezért kerüli a fölösleges áldozatokat. Vigyáz önmagára is, nehogy erélyesebb föllépése miatt a munkahelyét elveszítse, jól tudva, hogy az ő megrendszabályozásával a szervezet is károsul.

Minden szakszervezet történeti jelentőségű eseményekkel büszkélkedik. Ezek közül a legjelentősebb az a gyűlés, amelyen először jönnek össze a szakmabeli munkások és elhatározzák, hogy modern szakszervezetet alakítanak. Sok, nagyon sok előkészítő munkát kellett végezni, míg ilyen gyűlést meg lehetett tartani. A nagygyűlést megelőzi a számtalan műhelyi értekezlet, vagyis csak akkor lehet a nyilvánosság előtt gyűlést tartani, amikor a műhelyi agitátorok vagy bizalmiférfiak már meglehetősen nagy munkát végeztek. A legbuzgóbb és a legintelligensebb műhelyi agitátorok rendszeresen a szervezet vezetői lesznek. Ők most már nemcsak a szűk műhelyi körben, hanem szakmabeli közös értekezleteken végzik a fölvilágosító munkát. De nemcsak tanítanak, hanem tanulnak is. Megismerik a különböző műhelyekben uralkodó viszonyokat és ezzel kitűnő anyagot szereznek a további agitációnak. A kezdetleges szakszervezeti agitáció minden országban a munkásság értelmiségéhez alkalmazkodott és ez természetes is. Harminc évvel ezelőtt Magyarországon az iskolázottság és a munkások szellemi nivója meglehetősen alacsony volt. A szakszervezeti agitátorok munkások voltak és csak szorgalmas önképzés folytán emelkedhettek szellemileg társaik fölé. És itt talán nem fölösleges megemlíteni, hogy a jó szakszervezeti agitátor csak a munkások soraiból kerülhet ki. A jó szakszervezeti agitátornak nemcsak ismernie kell a munkások helyzetét, hanem ezt át is kell élnie. A gyakorlatban minden szakszervezeti vezető a műhelyekben együtt dolgozott a munkásokkal, ott agitált és nevelte társait. Ott tartotta, meg értekezleteit és csak akkor, ha ott

jól végezte munkáját és kivált a többiek közül, választották meg vezetővé.

A műhely az első, de legfontosabb tere a szakszervezeti agitációnak. De ez nem úgy értendő, hogy ennek az agitációnak éppen a műhelyben kell történnie. A munkások nem provokálják a munkálatokat, hanem rendszerint valami vendéglőben vagy egyesületi helyiségben jönnek össze és ott beszélnek meg dolgaikat. A műhelyi értekezleteken nemcsak a munkások gazdasági helyzetét beszélik meg és határoznak esetleges mozgalmak fölött, hanem a szervezkedés fontosságát is ismertetik. Az agitátor rendszerint keresetlen szavakkal ismerteti a műhelyi munkások helyzetét, a hosszú munkaidőt és nyomorúságos béreket, a rossz lakásviszonyokat és a munkásokkal való rossz bánásmódot ismerteti a szakszervezetek gazdasági és kulturális föladatait, és fölhívja a munkásokat a szervezkedésre. A munkások helyzetének ismertetésénél a jó agitátor rendszerint igen óvatos, mert érzi azt a nagy felelősséget, amely terheli akkor, ha a munkások gazdasági harcba lépnek és nincs kilátásuk a győzelemre. A jó agitátor vagy bizalmiférfi felelősségének tudatában csak olyan mozgalmakat indít, amelyek sikere biztosítva van. A tapasztalat azt igazolta, hogy a könnyelmű és úgynevezett vadsztrájkok nem használnak a mozgalomnak.

Az apró munka után következik az általánosítást jobban érdeklő gazdasági küzdelem, amelynek sikere a konjunktúrától és a szervezet erejétől függ. De bármilyen erős legyen valamely szervezet, az apró munkát, a műhelyi vagy üzemi agitációt sohasem szabad elhanyagolnia, mert a legtöbb szakmá-

ban még ezrével vannak olyanok, akik egyáltalán nincsenek szervezve, vagy ha szervezve, vannak is, a szükséges gazdasági tudással még nem rendelkeznek. Egyébként pedig a szakszervezeti agitáció nem maradhat korlátolt keretek között. Valamikor azt hangoztatták, hogy a szakszervezet célja a munkabér emelése és a munkaidő rövidítése. Ma a szakszervezetek ennél tovább is mennek. Minden modern szervezetnek és így a munkásoknak is foglalkozniök kel mindazon kérdésekkel, amelyek a munkások anyagi és erkölcsi érdekeit előmozdíthatják.

Az agitáció anyaga.

Amíg a szakszervezeti mozgalom még fejletlen volt s kézzelfogható eredményeket nem tudott a munkásoknak hozni, a szakszervezeti agitáció is nehezebb volt, mint manapság. Először, mert nehezebb volt a munkásokat megközelíteni, mert hiszen sok üzemben egyetlen szervezett munkás sem dolgozott és nem volt senki, aki a műhelyi agitációt végezze. Másodszor pedig a szakszervezetek kezdetlegességük és gyöngeségük miatt eredményeket nem tudtak elérni és ilyenekkel nem agitálhattak. Már pedig az indifferens munkás, ha a szakszervezetbe hívják, legelőször azt kérdezi: „Mit nyújt nekem a szakszervezet!” És mit válaszolhattak a régi szakszervezeti agitátorok? Még azt sem mondhatták, hogy a szakszervezet segíyezi a tagjait, mert régebben a legtöbb szervezet még ezt sem tehette.

Még ma is tapasztalható az, hogy az újonnan szervezett munkások, ha egy-két hetijárulékot befizettek, a szervezet akarata ellenére nagy követelél-

sekkel lépnek föl és gyakran sztrájkba mennek. És miután az ilyen sztrájk a legtöbbször megbukik, az újonnan szervezett munkások, a szakszervezetekkel szemben táplált hitüket elvesztik. Pedig vereségük tisztán saját könnyelműségüknek tulajdonítható. De hiába! Az ilyen tényekkel számolnia kell a szakszervezeti agitátornak. Óvatosnak kell lennie és figyelmeztetni a munkásokat, hogy eredményeket csak jó szervezettséggel és hosszú küzdelmek útján lehet elérni.

A régi szakszervezeti agitátorok nem hivatkozhattak példákra, nem nagyon büszkélkedhettek a testvérszervezetek által kivívott eredményekre, mert ilyenek nem igen voltak. De mihelyt a szervezetek erősödni kezdtek, megváltoztak az állapotok. Nemcsak a külföldi, hanem értékes belföldi anyag is állt a szakszervezeti agitátorok rendelkezésére. Rámutathattak már a munkások szolidaritására. Azokra a tetemes összegekre, amelyeket a munkád sok gyűjtöttek sztrájkoló társaik segélyezésére. Rámutathattak már azokra a nagy összegekre is, amelyeket a szakszervezetek munkanélküli-, beteg-, rokkant-, özvegy- és árvasegélyre fizettek. Ha ma veti föl ai szervezett munkás azt a kérdést, hogy: „mit nyújt nekem a szakszervezeti”, — akkor a szervezetek által kifizetett szédítő összegekre lehet hivatkozni és azokra a hatalmas anyagi vívmányokra is lehet utalni, amelyeket a szervezett munkások összetartása és küzdelmei révén kivívtak.

Minden szakszervezet hatalmas anyaggal rendelkezik, amelyet taggyűjtésnél föl lehet használni. Hiszen csak hivatkozni kell arra, hogy milyenek voltak a szakmai munkaviszonyok a szakszervezet

megalakulása előtt. Minden szakszervezet joggal fivatkozhatik arra, hogy az idők folyamán 2—3, sőt gyakran 4 órával is sikerült a napi munkaidőt rövidíteni. De nem kell a messze múltba visszamenni. Csak a háborúban alakult panaszbizottságokra, kell gondolnunk, amelyek létezésüket a szakszervezeteknek köszönhetik és amelyek utóbbiak közreműködésével sok millió korona munkabéremelést hoztak a munkásoknak. De rá lehet mutatni az üldözések szomorú időszakára is, midőn a szakszervezetek óriási anyagi megerőltetéssel mentettek, amit menteni lehetett és sokak fájdalmát enyhítették.

A háború alatt a bérmozgalmak tiltva voltak s így a bérmozgalmakról és a kivívott eredményekről szóló kimutatások sem jelenhettek meg. Ma azonban már minden szervezetnek súlyt kell helyeznie a statisztikai anyaggyűjtésre és ez anyagkellő földolgozására és ismertetésére. Minden egyes szervezet nagy és társadalmilag hasznos dolgokat művei. Ezek ismertetése nagyon hasznos.

Természetesen a mostani időkben folyton fokozódó drágasággal is kell foglalkoznunk és összehasonlítást kell tenni, hogy a mostani munkabér mennyiben felel meg a békebeli keresetnek. Bérmozgalmaknál szükséges, hogy a különböző nagyipari részvénytársaságok évi zárszámadásait ismer-tessük, mert az ezekben közölt adatok legtöbbször megcáfolják a gyárosok és vállalkozók azon állításait, hogy üzemük a magasabb munkabéreket nem bírja el.

A szakszervezeti agitáció joggal rámutathat azokra az eredményekre, amelyeket a munkások szellemi nevelése dolgában elért. Mióta Magyaror-

szágon szakszervezeteit vannak, a vezetők mindig nagy súlyt fektettek a munkások oktatására. Milliókat költöttek nevelési célokra, de az eredmények is nagyon szépek. Meg lehet állapítani, hogy a szakszervezeti nevelés az egész munkásosztály szellemi színvonalát emelte. Azok, akiknek alkalmuk nyílt a munkásokat 30 évvel ezelőtt megfigyelni, csodálják a mai munkásintelligenciát. Míg 25 évvel ezelőtt még azt láttuk, hogy a munkások szombat este a kocsmában költötték el heti keresetük egy részét, addig ma alig lehet már olyan munkást találni, aüd keresetét nem vinné haza családjának. A mai munkás a kocsmá helyett szakegyesületébe jár és előadásokat hallgat, vagy olvas. Ez a nagy erkölcsi és szellemi haladás egyedül a szakszervezeteknek köszönhető. Ezek pótolják azt, amit az iskolai oktatás nem adott meg. Alig lehet olyan szakszervezeti gyűlést vagy értekezletet látni, amelyben ne hangzana el az a fölszólítás, hogy a munkások tanuljanak. Ismerjék meg a gazdasági viszonyokat és fejlesszék Ítézőképességüket.

A jó szakszervezeti agitátornak nincsen, szüksége arra, hogy valakit kényszerítsen a szakszervezeti tagságra. Csak rábeszéléssel dolgozik és tudásának s tapasztalatainak nagy. anyagával győzi meg társait. Az úgynevezett „munkaszabadságot” nem a szakszervezet vagy annak bizalmiemberei, hanem leginkább azok sértik meg, akik állandóan a munka szabadságáról fecsegnek. Csak emlékezzünk vissza azokra az időkre, midőn a munkásokat kényszerítették arra, hogy a keresztényszociális egyesület tagjai legyenek, midőn százával dobálták ki a szocialista munkásokat és munkásnőket az

állami üzemekből. Hol volt akkor az úgynevezett munkaszabadság?

Ilyen eszközöket mi nem ajánlunk. A szakmozgalomnak nincs szüksége erőszakos eszközökre.

Az írásbeli agitáció.

A szakszervezeti mozgalom nemcsak anyagi célokért, hanem kultúráik.; föladatokért is küzd. A tömegek szervezése könnyebb, mint azoknak állandó megtartása. Az agitátor lelkesítő szavainak hatása alatt szervezkednek a munkások. De az élőszo feledésbe megy. Utóbbi években tömegesen léptek be a munkások a szakszervezetekbe. De sajnálattal tapasztaltuk, hogy az újonnan belépett tagok egy része néhány hetijárulék lefizetése után ismét elmaradt a szervezetből. Ezen a bajon csak úgy segíthetünk, ha nemcsak lelkesítjük, hanem neveljük és meggyőzzük a tömegeit. A szakszervezeti mozgalomnak nem átmeneti és nem is vakon engedelmeskedő, hanem gondolkodó, osztálytudatra ébredt tömegre van szüksége. Úgy, mint a külföldön, nálunk Magyarországon is az a törekvés nyilvánul meg, hogy a munkásokat fölvilágosítsuk. Ha már a műhelyi agitációnak megvolt a hatása, ha a munkásokat rá lehetett venni arra, hogy szervezkedjenek, akkor a szervezet vezetőségére vár az újoncok kiképzésének nagy, de fontos és nélkülözhetetlen munkája.

Szervezeteink már kezdetleges állapotukban is igyekeztek ennek a föladatnak megfelelni. A munkások számára rendezett előadásokon kívül a nevelés eszközei: a röpirat, szaklap, pártlap, fölvilágo-

sító füzet és könyv. A röpiratnak ösztönösen a mozgalom kezdetén jut nagy szerep. Rövid mondataikban összefoglalva elmondják a röpirat szerzői, miért kell a munkásoknak szervezkedni. A röpirat hangja lelkesítő, gyakran megkapó, de meggyőző is. Célja a káros közömbösséget megtörni. Többnyire a munkások szomorú helyzetét ismerteti és bizonyítja, hogy a bajok csak akkor enyhülnek, ha a munkások összetartanak.

A röpirat különösen azokban az időkben volt nélkülözhetetlen, midőn a szakmáik nagy részének még nem volt szaklapjuk és a pártlap csak egyezzer jelent meg hetenként.

Az írásbeli agitáció egyik bevált eszköze a levél. Németországban gyakori dolog, hogy a szakszervezetek elnökei levélalakú s tartalmú fölszólításokat küldenek szervezetlen szaktársaik címére és barátságos hangon fölszálítják őket, lépjenek be a szervezetbe. Ugyanezt teszik a fölvilágosodott magyar munkások is. Az ilyen barátságos fölszólításnak rendesen meg is van a kelő eredménye.

Fontos és nélkülözhetetlen agitacionális eszköz a szaklap. Ennek szerkesztésére, ha azt akarjuk, hogy kulturális célját elérhesse, rendkívül nagy gondot kell fordítani. Számolni kell mindenekelőtt az olvasók szellemi nivójával. Tanítania és lelkesítenie kell a szaklapnak. Ismertetnie kell a létező viszonyokat és megmutatni az utat, amely a viszonyok javulásához vezet. A szaklapnak kérlelhetetlen nyíltsággal kell föltárnia ama visszás és sokszor megalázó viszonyokat, amelyek a szakmában uralkodnak. Közölnie kell fölvilágosító és oktató cikket a szociális tudományokból, de népies hangon,

Hogy mindenki megérthesse. Serkentenie kell az olvasót a tanulásra és művelődésre. Ezek általános alapelvek, amelyeket minden munkásszaklapnak követnie kell.

A szakszervezeti mozgalom kezdetén megjelent szaklapok rovatot nyitottak a munkások panaszainak, mert azáltal, hogy ezeket nyilvánosságra hozták, már némileg segítettek a bajokon. Közöltek közgazdasági cikkeket, amelyekből a munkások megtanulhatták a szociáldemokrácia gazdasági lényegét. A mozgalom erősödésével a szaklapok is fejlődtek. Az elméleti cikkeket lassanként kiszorították a fontos aktuális kérdések és a gazdasági küzdelmekről szóló fontos beszámolók. A szaklapok a gazdasági harcok vezetői lettek. De a lázas munka közepett sem szabad a szaklapok szerkesztőinek megfélekezni arról, hogy ők a tanító szerepét vállalták. Foglalkozásuk hasonlít ama tanító munkáján hoz, aki évenként újabb növendékeket kap s mindig újból kell az elemi ismeretek oktatásával foglalkoznia. De ugyanez áll a szakszervezeti agitátorra is. Öneki és a műhelyi bizalmiférfiúnak is mindig számolnia kell azzal, hogy olyan munkásokkal állnak szemben, akik a modern munkásmozgalomról még nem hallottak semmit.

A jó szaklapban képzett és kevésbé képzett munkásoknak egyaránt meg kell találniok a maguk szellemi táplálékát.

Az aktuális kérdések földolgozása, a bel- és külföldi fontosabb munkásmozgalmak ismertetése, szociálpolitikai kérdések és a munkásokat érdeklő bel- vagy külföldi, törvényjavaslatok mindig bő

anyagot adnak a tudományos szocializmus ismeretetésére.

Miután sok munkás nincs abban a helyzetben, hogy drága könyveket vásároljon, a szakszervezetek kötelessége, hogy könyvtárakat rendezzenek be. A könyvtárak összeállítására rendkívüli gondot kell fordítani. Nem elég azonban, ha a szakszervezeti könyvtáraik nagyszámú, szórakoztató és tudományos könyvekkel rendelkeznek, hanem oda kell hatnunk, hogy ezeket a könyveket a tagok olvassák. Legcél-szerűbb, ha előadások alkalmával fölhívjuk a hallgatók figyelmét bizonyos könyvek olvasására. Ugyanezt kell a taggyűléseken és értekezleteken tenni.

A szakszervezetek csak akkor képviselnek nagy erőt, ha telt pénz-szekrényekkel és fegyelmezett, intelligens, az osztályharc álláspontján álló tagokkal rendelkeznek. A tagok céltudatos nevelése tehát legfontosabb szakszervezeti érdek.

A gazdasági küzdelem előkészületei

A szervezkedés természetes következménye, Hogy a munkások gazdasági helyzetük megjavítására irányuló követelésekkel lépnek föl. A hosszú időn keresztül elfojtott keserűség egyszerre tör ki. A szervezkedés tudata bátorítja és hevíti azokat, akik ezelőtt mozdulni sem mertek, mert féltek, hogy a hatalmas gyáros vagy üzemvezető haragját magukra vonják.

A szervezkedés az a varázserő, amely egyszerre megváltoztatja a munkások gondolkodását

és jellemét, amely a csüggedő és félénk embereket bátrakká és harcrakészekké teszi.

Az újonnan szervezett munkások nem ismerik még kellően, a munkapiac helyzetét, nem ismerik a munkálatok szervezetének és a saját szakszervezetük erejét. Csak egyet tudnak, hogy, eddig nyomorogtak és éheztek és ezentúl — miután már szervezve vannak — jóllakni akarnak. Sajnos azonban, a gazdasági küzdelmet nem az igazság és érzelem szempontjai, hanem a rideg tények és az erőviszonyok döntik el. Egy újonnan alakult szervezet, különösen, ha, vele szemben a munkáltatók már szervezve vannak, nem lehet még eléggé erős arra, hogy ugrásszerűen emelje a munkabéreket, vagy a munkaidőt lényegesen rövidítse.

A szakszervezeti mozgalom története igazolja, hogy a szervezett munkások csak lépésről-lépésre haladva, évek hosszú során át vezetett küzdelemmel javították lényegesen helyzetüket. Ez nem jelenti azt, hogy az újonnan szervezett munkások nem vihették ki gazdasági eredményeket, sőt a tapasztalat azt igazolja, hogy különösen kedvező konjunktúrák idején a munkáltatók kikerülik a harcot, engedelményeket tesznek. De visszariadnak és harcra kerül a dolog, hogyha a követelések az ő szempontjából túl magasak. Ezek oly jelenségek, amelyeknek számtalanszor tanúi voltunk. Tanúi voltunk gyakran annak is, hogy az újonnan szervezett munkások bérharcai eredménytelenül végződtek és a munkások legjobbjait megrendszabályozták. Ezekkel a tényekkel a szakszervezetek vezetőinek, de a munkásoknak is számolniok kellene. A gazdasági harchoz nemcsak lelkesedés, hanem kitartás, pénz

és törhetetlen összetartás is kell. Tehát olyan kellek, amelyekkel a fiatal, újonnan alakult szervezet nem rendelkezik. A jó szakszervezeti vezetők számolnak is ezzel a ténnyel. Az a kellemetlen föladat vár rájuk, hogy a „radikálisokkal” szemben, akik természetesen könnyen tudják a nagy követeléseiket indokolni, a munkásokat mérsékelt és kivívható; követelések fölállítására bírják. Törekvésük nem mindig eredményes. Nagyon gyakran törnek ki harcok a vezetők akarata ellenére. Az elkeseredett tömeg nem mérlegel, csak azt érzi, hogy követelései jogosak és ezekért kész harcba menni, de annál nagyobb a csalódás, ha a harc eredménytelen marad.

Az újonnan szervezett munkások gazdasági küzdelmei rendszeresen úgy folynak le, hogy vagy a szervezet vezetősége, vagy egy külön választott bizottság memorandumba foglalja a munkások követeléseit és azokat, mielőtt a munkáltatók elé terjesztik, bizalmi férfiertekezleten vagy gyűlésen elfogadtatják. A követelések fölállításánál ügyelni kell arra, hogy hiábavaló reményeket ne keltsünk a munkásokban, illetve csak olyan követelés-ékkal lépünk föl, amelyeket, ha nem is teljes egészében, de legalább megközelítően ki is vívhatunk. Ha 80—100%-os követelésekkel lépünk föl és a vezetőség a legnagyobb erőlködés mellett csak 20—30%-ot tud elérni, akkor a munkásokat nagy csalódás éri és megtörtént, hogy a bizottság és a munkáltatók megállapodásait nem fogadták el. Sztrájkba léptek a munkások, amely eredménytelenül végződött és hiábavaló áldozatokba került. Ezt előre látva, óvakodnunk kell attól, hogy az adott helyzetben keresztülvihetetlen követeléseket állítsunk föl

A vezetőségek, felelősségük tudatában nem bocsátkozhatnak kalandos mozgalmakba. Magyarországon, de más országokban is, a munkások mindig radikálisabbnak tartják magukat, mint a vezetőik. Ez természetes is, mert különösen az újonnan szervezett munkások nem ismerik még a gazdasági küzdelem nehézségeit és nem tudják, hogy a nem alkalmas időben és körülmények között indított mozgalmak nem kívánatos következményekkel, esetenként a szervezet gyöngítésével járnak.

Bizonyos azonban, hogy épp az újonnan szervezett munkásokra kell a legnagyobb gondot fordítani és a vezetőségnek mindent elkövetni, hogy tagjaik helyzetén segítsen. Tudnunk kell azt, hogy a szervezetek által elért anyagi eredmények-megj&ozik a munkásokat szervezeteik fontosságáról és nélkülözhetetlenségéről. És tudnunk kell azt is, hogy a munkások főleg csak azért szervezkednek, hogy nyomorúságos helyzetükön segítsenek. Ha ezt a célt nem tudják elérni, akkor csalódva érzik magukat és hűtlenek lesznek a saját szervezeteikhez.

A tapasztalat azt igazolja, hogy csak az a szervezet tudja tagjait minden tekintetben kielégíteni, amely nemcsak taglétszámban, hanem anyagilag is erős.

Az anyagiakban erős szervezetek gyakran bérharc nélkül, ha kell, nagy anyagi erőt igénylő bérharcra lényeges munkabéremelést és munkaidőrövidítést tudnak kivívni. Ebből pedig azt a tanulságot meríthetjük, hogy a szervezeteknek oda kell hatniok, hogy magukat anyagilag erősítsék.

Mindenekelőtt erős ellenállási pénztárról kell gondoskodniok.

Normális viszonyok mellett a bérmozgalmakhoz nem elég a tagok lelkesedése, hanem pénz is kell. A bérmozgalmak sikeréhez szükséges:

1. Jó gazdasági konjunktúra;
2. a munkások összetartása és harckészsége, kitartása; egyszóval: osztályöntudatos munkásanyag;
3. erős ellenállási alap.

Amely szakma ezekkel a kellékekkel rendelkezik, bátran léphet a munkáltatók elé. Az utóbbiak, ismelve a szervezet erejét, tárgyalásokba bocsátkoznak a munkásokkal és engedményeket is tesznek. Ha ezt nem teszik, akkor nem marad más hátra, mint a gazdasági harc.

A háború alatt természetesen mások voltak a viszonyok. Ezekkel most nem kívánunk foglalkozni. Törekvésünk azonban mindig ugyanaz marad. Anyagilag erős szervezetet kell kiépítenünk, öntudatos tagokat kell nevelnünk, hogy a munkásosztály gazdasági és politikai fölszabadításának ügyét győzelemre vihessük.